

DocuSign elektronische handtekeningen - Nederland

Naar Nederlands recht zijn overeenkomsten vormvrij, tenzij anders is bepaald. Het sluiten van een overeenkomst vereist in het algemeen geen handtekening. In de praktijk worden handtekeningen echter beschouwd als een beproefde methode om (zakelijke) transacties op betrouwbare wijze te bevestigen, te controleren en te bewijzen. Zij worden om bewijstechnische redenen gebruikt. Als twee partijen een overeenkomst voor dergelijke redenen ondertekenen, kunnen zij, afhankelijk van de door hun benodigde bewijskracht, kiezen uit een natte of een elektronische handtekening.

Documenten die met een natte handtekening zijn ondertekend, hebben dwingende bewijskracht. Indien de gebruikte elektronische methode van ondertekening voldoende betrouwbaar is, zal het elektronisch ondertekende document ook een vergelijkbare dwingende bewijskracht hebben. Wanneer dit echter niet het geval is, heeft het elektronisch ondertekende document alleen vrije bewijskracht – deze is uiteindelijk onderhevig aan het oordeel van de rechter.

Op grond van de Europese eIDAS-verordening worden gekwalificeerde elektronische handtekeningen (QES) altijd geacht dezelfde rechtsgevolgen te hebben als natte handtekeningen. Volgens de Nederlandse wet hebben standaard elektronische handtekeningen (SES) en geavanceerde elektronische handtekeningen (AES) alleen hetzelfde rechtsgevolg als een natte handtekening indien de gebruikte methode van ondertekenen voldoende betrouwbaar is gelet op:

1	2
Het doel waarvoor de elektronische handtekening is gebruikt	alle andere omstandigheden van het geval

Partijen vertrouwen vaak in zakelijke contractuele relaties en e-commerce transacties op standaard elektronische handtekeningen. In tegenstelling tot ingescande natte handtekeningen, die gemakkelijk kunnen worden gekopieerd, creëert een robuust platform voor elektronische handtekeningen, zoals DocuSign eSignature, automatisch een digitaal audit trail dat bewijs levert van de handtekening en de transactie.

Wat betreft 'standaard' elektronische handtekening, schemert in de Nederlandse rechtspraak door dat sommige toepassingen wellicht beter af zijn met een geavanceerde (AES) of gekwalificeerde (QES) elektronische handtekening. Een medische verklaring kan bijvoorbeeld een geavanceerde of gekwalificeerde elektronische handtekening vereisen, terwijl een (standaard) elektronische handtekening (met de nodige waarborgen) kan volstaan bij een document met een doel van minder gewicht.

Bij het bepalen of een elektronische handtekening voldoende betrouwbaar is, zal een rechtbank ook rekening houden met de omstandigheden, bijvoorbeeld of partijen elkaar al eerder hebben ontmoet en of zij al uitvoering hebben gegeven aan de (of een eerdere) overeenkomst. Niettemin moet worden opgemerkt dat het aantal rechtszaken waarin de geldigheid van een elektronische handtekening wordt betwist, relatief beperkt is als gevolg van de wijdverbreide algemene aanvaarding van elektronische handtekeningen.

Draagvlak voor elektronische handtekeningen in Nederland

Een overeenkomst komt tot stand door een aanbod en de aanvaarding daarvan. Het aanbod en de aanvaarding behoeven niet noodzakelijk schriftelijk te geschieden of voorzien te zijn van een handtekening. Om te bewijzen dat een overeenkomst tussen partijen tot stand is gekomen, stellen de partijen gewoonlijk een schriftelijk document op en ondertekenen deze. De elektronische handtekening op een dergelijk schriftelijk document hoeft over het algemeen niet technisch geavanceerd te zijn. Een e-mail handtekening of een ingescande handtekening kan vaak volstaan. Dergelijke eenvoudige elektronische handtekeningen hebben echter minder bewijskracht door het ontbreken van geavanceerde functies die wel te vinden zijn in meer ontwikkelde platforms voor elektronische handtekeningen, zoals DocuSign eSignature.

Dergelijke softwareplatforms voor elektronische handtekeningen, zoals DocuSign eSignature, bieden verdere ondersteuning bij het aantonen dat de partijen hebben ingestemd met de in de overeenkomst opgenomen verplichtingen en met de wijze waarop deze moeten worden uitgevoerd, door middel van functionaliteiten zoals het aanbrenge van fraudebestendige zegels op het digitale document en het genereren van een digitaal audit trail, dat DocuSign een Certificaat van Voltooiing noemt.

Elektronische transacties en handtekeningen in de rechtspraak - voorbeelden uit Nederland

Rechtbank Rotterdam
17 september 2020,
ECLI:NL:RBROT:2020:8245

Een handtekening certificaat kan de totstandkoming van een huurovereenkomst bewijzen en bijdragen aan de betrouwbaarheid van de elektronische handtekening.

De rechtbank Rotterdam oordeelde dat de elektronische handtekening op een huurovereenkomst voldoende betrouwbaar was en dus gelijkwaardig aan een geschreven handtekening.

De verweerder betwistte de ondertekening van de huurovereenkomst. De eiser heeft echter als bewijs het handtekening certificaat overgelegd, dat gegevens bevatte over de datum en het tijdstip waarop de link was gemaakd, naar welk e-mailadres, wanneer het document was bekeken en met welk IP-adres. Verweerder heeft ook niet betwist dat de in het certificaat opgenomen persoonsgegevens de zijne waren. Gelet op het voorgaande oordeelde de rechtbank dat de opgenomen persoonsgegevens concrete waarborgen boden en dat de elektronische handtekening in kwestie voldoende betrouwbaar was en daarmee gelijk te stellen met een natte handtekening.

Rechtbank Noord-Nederland 24 april 2019,
ECLI:NL:RBNNE:2019:1715

Een gekopieerde handtekening is onvoldoende betrouwbaar voor het doel van het sluiten van een koopovereenkomst voor een vakantiewoning.

De rechtbank oordeelde dat het gebruik van een gekopieerde handtekening onvoldoende betrouwbaar was voor een koopovereenkomst voor een vakantiewoning.

Het geschil betreft de overeenkomst tot koop van een vakantiehuis. De overeenkomst is digitaal aan de kopers (een man en een vrouw) toegezonden en de handtekening van beide kopers is digitaal op het document geplaatst (copy-paste). Het echtpaar woonde samen de bezichtiging bij, maar alle latere communicatie tussen koper en verkoper vond uitsluitend plaats met de echtgenoot. De echtgenote betwistte later de ondertekening van de koopovereenkomst. Gelet op de wijze van ondertekening in kwestie achtte de rechtbank de wijze van ondertekening onbetrouwbaar.

Hoge Raad 14 juni 2019,
ECLI:NL:HR:2019:957

Voor een medische verklaring is een elektronische handtekening vereist die voldoende betrouwbaar is, zoals een geavanceerde of gekwalificeerde elektronische handtekening.

In deze zaak ging het om de vraag of een elektronisch ondertekende medische verklaring van een arts al dan niet als zodanig (dat wil zeggen als medische verklaring) in rechte had moeten worden toegelaten, aangezien de wet een handtekening vereist. In deze zaak oordeelde de Hoge Raad dat het doel waarvoor een medische verklaring wordt gebruikt, impliceert dat een elektronische handtekening onder een dergelijke verklaring een geavanceerde of gekwalificeerde elektronische handtekening moet zijn.

Rechtbank Amsterdam 11 december 2019, ECLI:NL:RBAMS:2019:8755

Overeenkomsten met betrekking tot grote geldbedragen en het opleggen van verplichtingen kunnen, in combinatie met andere relevante risicofactoren, geavanceerde of gekwalificeerde elektronische handtekeningen vereisen.

De rechtbank Amsterdam was van oordeel dat, gelet op het belang van de betrokken overeenkomst, de gebruikte methode van elektronische ondertekening onvoldoende betrouwbaar was.

Een factoringovereenkomst werd per e-mail gesloten en digitaal ondertekend door de twee bestuurders. De partijen hadden over en weer nooit persoonlijk contact met elkaar gehad. De rechtbank overweegt hier dat, gelet op het doel waarvoor in dit geval de elektronische handtekeningen zijn gebruikt, te weten het aangaan van een overeenkomst op basis waarvan onder dreiging van een fors boeteregime grote bedragen konden worden - en ook daadwerkelijk zijn - overgemaakt en een borgtocht op basis waarvan de bestuurders hoofdelijk aansprakelijk werden voor de nakoming van deze vergaande overeenkomst, de wijze van ondertekening niet als voldoende betrouwbaar kan worden aangemerkt. Identiteitsfraude had volgens de rechtbank een voorzienbaar, en niet te verwaarlozen, risico moeten zijn bij volledig digitale handelsrelaties. Om identificatie met een elektronische handtekening te garanderen, had een gekwalificeerde of geavanceerde elektronische handtekening moeten worden gebruikt.

Vergelijking: Informele elektronische handtekening versus een platform voor elektronische handtekeningen

Hoewel een informele elektronische handtekening/instemming in principe als handtekening kan fungeren, brengt deze wel grotere risico's met zich mee.

Het kan nodig zijn om, misschien lang na de gebeurtenis, bewijs te leveren van de processen die zijn gevolgd met betrekking tot een bepaald ondertekend document en wat de inhoud van het document was. Dit bewijs kan nodig zijn in een rechtszaak, of misschien in andere situaties zoals due diligence of bij een inspectie door accountants.

Het gebruik van een volwaardige elektronische handtekening (standaard, geavanceerd of gekwalificeerd) via een softwareplatform, zoals DocuSign eSignature (in tegenstelling tot een ingescande kopie van een natte handtekening), maakt het sluiten van contracten veiliger, omdat de geldigheid van contracten moeilijker zal kunnen worden aangevochten. DocuSign eSignature biedt een gestructureerde controleerbare omgeving, inclusief fraudebestendige documentbeveiliging en een digitaal audit trail, een zogenaamd Certificaat van Voltooiing, en een stapsgewijs proces voor het elektronisch ondertekenen van documenten.

Documentintegriteit

Een informele elektronische handtekening laat ruimte open voor de betwisting van waar het ondertekende document uit bestaat, en of, dit nadien gewijzigd kan zijn. Een veilige behandeling (bv. manipulatiebeveiliging) van het ondertekende document en de bijbehorende veilige elektronische handtekeningen verminderen dit risico.

Identiteit van de ondertekenaar

Wat als de ondertekenaar later ontkent dat hij het document heeft ondertekend? Kunt u bewijzen dat hij het was? Veel bedrijven willen de flexibiliteit hebben om een niveau van identiteitsgarantie te kiezen dat overeenkomt met de aard van het document en de waarde en het belang van de transactie. DocuSign eSignature biedt verschillende identificatieopties om ondertekenaars de mogelijkheid te bieden hun identiteit te bevestigen bij gebruik van standaard elektronische handtekeningen (SES), geavanceerde elektronische handtekeningen (AES) of gekwalificeerde elektronische handtekeningen (QES).

In het algemeen staat het een bedrijf vrij het soort elektronische handtekening te kiezen dat het voor de transactie geschikt acht. Hoogwaardige elektronische handtekeningen, de zogenaamde digitale handtekeningen (d.w.z. AES en QES), bieden de hoogste mate van zekerheid met betrekking tot de integriteit van het document en de identiteit van de ondertekenaar, en worden gewoonlijk gebruikt in specifieke sterk gereguleerde sectoren en voor bepaalde overheidsdocumenten. De ervaring leert dat bedrijven doorgaans een pragmatisch standpunt innemen, waarbij efficiëntie wordt afgewogen tegen hoge identiteitsbehoeften, en voor de meeste transacties hoofdzakelijk standaard elektronische handtekeningen (SES) gebruikt worden.

Formaliteiten

Afgezien van de bewijsvereisten die partijen in sommige gevallen kunnen hebben, legt het Nederlands recht ook in zeer specifieke gevallen formaliteiten op. Bijvoorbeeld in de situatie waarin de wet uitdrukkelijk voorschrijft dat een document schriftelijk moet zijn. De wet vereist dat, om langs elektronische weg te voldoen aan het vereiste van 'schriftelijkheid', de overeenkomst langs elektronische weg tot stand komt en dat de:

- Overeenkomst door partijen kan worden geraadpleegd
- De authenticiteit van de overeenkomst in voldoende mate is gewaarborgd
- Het moment van totstandkoming van de overeenkomst met voldoende zekerheid kan worden vastgesteld
- De identiteit van partijen met voldoende zekerheid kan worden vastgesteld

Als de wet een schriftelijkheidsvereiste bevat en de tussenkomst van een rechter, een overheidsorgaan of een beroepsbeoefenaar die een publieke taak uitoefent (bijvoorbeeld een notaris) vereist, is het bovendien niet toegestaan een elektronische handtekening te gebruiken ter vervanging van een natte handtekening. Daarnaast zijn er uitzonderlijke gevallen waarin de wet voorschrijft welk soort elektronische handtekening mag worden gebruikt, bijvoorbeeld met betrekking tot de (elektronische) vermelding van elementen van de arbeidsovereenkomst.

Aan veel Nederlandse formaliteiten kan worden voldaan met een platform voor elektronische handtekeningen, zoals DocuSign eSignature. Er moet nog steeds op worden toegezien dat de gekozen soort handtekening (bijvoorbeeld SES, AES of QES) en het proces van ondertekening voldoen aan formaliteitsvereisten, en dat de processen op de juiste wijze zijn uitgevoerd.

Door de toenemende behoefte aan "werken op afstand" is er ook een grotere vraag naar de aanpassing van formaliteiten aan de hedendaagse behoeften van de maatschappij, waarin interacties steeds meer virtueel zijn. Dit is met name zo voor het sluiten van overeenkomsten tussen personen die zich niet fysiek in dezelfde ruimte bevinden. Daarom zijn er in de hele wereld duidelijke trends waarneembaar waarbij resterende formalistische en omslachtige fysieke (of natte) vereisten en -procedures voor handtekeningen worden losgelaten om gebruikers verder aan te moedigen om nog breder gebruik te maken van elektronische documenten en technologieën elektronische handtekeningen.

Disclaimer:

De informatie in deze whitepaper is uitsluitend bedoeld voor algemene informatiedoeleinden en is niet bedoeld om als juridisch advies te dienen. De informatie ziet op de wetten van Nederland. Wetten met betrekking tot elektronische handtekeningen kunnen snel veranderen, dus DocuSign kan niet garanderen dat alle informatie in deze whitepaper actueel of correct is. Als u specifieke juridische vragen heeft over de informatie in deze whitepaper, moet u een geschikte gekwalificeerde juridische beroepsbeoefenaar raadplegen.

Over DocuSign

DocuSign helpt bedrijven bij het verbinden en automatiseren van de manier waarop zij overeenkomsten voorbereiden, ondertekenen, uitvoeren en beheren. Als onderdeel van de DocuSign Agreement Cloud biedt DocuSign eSignature - 's werelds populairste oplossing voor elektronische handtekeningen, waarmee je van vrijwel elk apparaat, waar en wanneer dan ook elektronisch kunt ondertekenen. Vandaag de dag gebruiken meer dan één miljoen klanten en meer dan één miljard gebruikers in meer dan 180 landen de DocuSign Agreement Cloud om bedrijfsprocessen te versnellen en het dagelijkse leven van vele mensen te vereenvoudigen.

DocuSign, Inc.

9 Appold Street, 2nd Floor
Londen, EG 2AP, Verenigd
Koninkrijk

docusign.nl

Voor meer informatie

emea@docusign.com
+31 20 808 5264

DocuSign®